

Levandedjursbesiktning i Sverige 2008-2009

Rapport skriven som en del av projektet
Slaughtering at farm in Nordic Countries

Författare Annigun Wedin
Svalgården Ute & Inne
På uppdrag av Eldrimner
Finansierad av Nordic Innovation Center
2010-02-26

Bakgrund

Projektet Slaughtering at farm in Nordic Countries ska som en del i projektet ta fram information om vilka anmärkningar som görs vid levandedjursbesiktningen och i hur stor omfattning detta sker. Projektets målgrupp har en stark önskan om förbättringar kring ante-mortum besiktningen. Innan det har klargjorts vilka anmärkningar som görs och i vilken omfattning är det svårt att diskutera vilka åtgärder som kan vidtagas. Kostnaderna i proportion till insatsen blir också svår att bedöma. För närvarande är kostnaderna för ante-mortum och post-mortum besiktningarna subventionerade i Sverige. Detta gäller under 2008-2010. Den ekonomiska belastningen för små slakterier är därför inte så betungande. Skulle subventionering tas bort, så skulle ekonomin för små slakterier radikalt försämrats.

Genomförande

I Sverige är Livsmedelsverket den myndighet som ansvarar för levandedjursbesiktningen (ante-mortum). Det statistiska underlaget för att bedöma frekvensen av anmärkningar på djur och orsaken till att djur avvisades från slakt, begärdes ut i slutet av november 2009. Eftersom det inte finns någon samlad statistik på detta område, måste handlingarna begäras ut från respektive slakteri. Tyvärr har det inte varit så lätt. Efter diverse diskussioner med representanter från Livsmedelsverket beslutades att endast begära ut de handlingar där det beslutades om avvisning från slakt p.g.a. levandedjursbesiktningen för åren 2008-2009. Trots att handlingarna är offentliga så har det varit mycket svårt att få fram dem. Orsaken är naturligtvis att det inte görs någon uppföljning på detta område. Varje slakteri skriver sina beslut och förvara dem själva. När ingen sammanställning görs går det heller inte enkelt att få fram några resultat. Det ska dock sägas att alla som varit involverade i utredningen har varit mycket hjälpsamma och försökt få fram materialet. Rapporten färdigställdes under sista veckan av februari. De sista data som togs med i rapporten anlände den 23 februari.

Det finns många frågetecken runt det insamlade materialet. När undersökningen startade, så var det Livsmedelsverkets officiella lista över små och stora slakterier som var utgångspunkt. Det var för de slakterier som var med på denna lista som uppgifter begärdes ut. Slaktstatistik över hur många djur av respektive djurslag som slaktats på de olika slakterierna, begärdes ut från Jordbruksverket. Vid en jämförelse visade de sig att det var sex stycken slakterier som var med på Jordbruksverkets lista och som slaktat nöt, svin eller får men som inte fanns med på Livsmedelsverkets lista. En av anledningarna kan vara att en del av slakterierna var nystartade och ännu inte införda på listan, vilket gällde för några av dessa slakterier, men inte alla. De rörde sig om mycket små slakterier, men de två största hade i alla fall slaktat över 2000 får. Slaktstatistiken från Jordbruksverket var svår att tyda. Frågetecknen blev större när den statistik som ligger ute på Jordbruksverkets hemsida för år 2008 visade sig inte stämma med de listor som erhållits från Jordbruksverket.

Det går inte att få en samlad bild över hur det ser ut i Sverige idag. En för landet heltäckande statistik har varit omöjlig att få fram. En orsak till detta kan vara att de slakterier som fått frågan kanske inte haft några djur som avvisats och då har man heller inte ansett att frågan berört dem. Vid ett försök att klargöra hur det låg till ringdes en del slakterier upp för att kontrollera huruvida de haft några avvisningar. De som svarade

meddelade att de inte haft några avvisingar under 2008-2009. Många av de mindre slakterierna hade aldrig haft några avvisingar beroende av ante-mortum kontrollen.

Resultat

I tabell 1 och 2 nedan visas vilka slakterier som lämnat uppgifter om levandedjursbesiktning och hur många djur som avvisats. Samtidigt visas hur många djur som slaktats av respektive djurslag. Djuren har delats in i kategorierna nötkreatur, svin och får. Dessa kategorier har valts eftersom de inom dessa djurslag slaktas relativt sett många djur och det är rimligt att förvänta sig att några avvisas. Det har inte gått att spalta upp det mer noggrant inom djurslag på grund av att ante-mortum besiktningarna inte är mer noggranna.

Denna rapport får ses som ett försök till kartläggning av levandedjursbesiktningen i Sverige. Resultaten får ses som en indikation på hur det ser ut i dagsläget.

Tabell 1. Slaktmängd med antal avvisingar vid Storskaliga slakterier 2008 och 2009.

Tabellen redovisar hur många djur av respektive djurslag som slaktats respektive avvisats per slakteri under åren 2008 och 2009. Avvisning sker av sjuka eller skadade djur eftersom de inte får tas till slakt. Uteblivet svar markeras med "-". I de fall det har avvisats mer än 5 djur av samma slag vid ett slakteri under ett år är siffrorna röda.

Slakteri	Antal (st)	2008			2009		
		nöt	svin	får	nöt	svin	får
1	Slaktade:		5 945			2 293	
	Avvisade:		0			0	
17	Slaktade:	7 602		3 295	11 353		4 319
	Avvisade:	2		1	3		0
18	Slaktade:	2 070		109	3 096		489
	Avvisade:	-		-	-		-
36	Slaktade:	874	360	479	1 119	682	468
	Avvisade:	-		-	-		-
39	Slaktade:	157			203		
	Avvisade:	-			-		
41	Slaktade:	37 467	15	5 499	60 909		13 632
	Avvisade:	0	0	0	10		0
48	Slaktade:	24 657	183 909	1 207	29 971	219 974	1 165
	Avvisade:	5	2	0	7	2	0
50	Slaktade:	8 979		3 720	9 266		3 526
	Avvisade:	-		-	-		-
51	Slaktade:	36 419	215 259	19 226	44 983	242 548	23 231
	Avvisade:	19	42	3	32	36	1
53	Slaktade:	78 702		50 789	79 321		64 522
	Avvisade:	9		5	11		6
60	Slaktade:	3 228			3 694		
	Avvisade:	7			1		

65	Slaktade:	6 745	803	2 112	6 370	777	2 713
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
78	Slaktade:	15 984	90 474	28 388	17 325	92 448	29 907
	Avvisade:	1	1	1	0	2	0
80	Slaktade:		1 129 727			1 002 389	
	Avvisade:		22			12	
81	Slaktade:	66 753	644 630	42 670	66 081	614 072	46 737
	Avvisade:	10	10	0	5	20	1
82	Slaktade:	9 809	10 413	2 846	10 715	110 288	3 034
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
84	Slaktade:		60 441			66 202	
	Avvisade:		0			0	
96	Slaktade:	8 928	32 257	3 326	13 826	37 911	5 567
	Avvisade:	2	4	2	5	5	2
98	Slaktade:		63 229			60 935	
	Avvisade:		42			19	
111	Slaktade:	5 750		4 095	6 792		5 037
	Avvisade:	2		0	0		0
118	Slaktade:	39 819	26 3915	3 468	41 617	26 4910	1 314
	Avvisade:	6	21	0	9	20	1
120	Slaktade:	7 364			10 670		
	Avvisade:	1			2		
121	Slaktade:		161 062			198 455	
	Avvisade:		9			13	
123	Slaktade:	4 925		7 718	5 468		7 497
	Avvisade:	0		0	0		0
143	Slaktade:		424	983		447	1 337
	Avvisade:						
144	Slaktade:	2 067	730	660	2 125	739	707
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
148	Slaktade:			19			
	Avvisade:			-			
308	Slaktade:				22	90	120
	Avvisade:				-	-	-
322	Slaktade:						146
	Avvisade:						-
326	Slaktade:				39	562	482
	Avvisade:				-	-	-

Tabell 2. Slaktmängd med antal avvisingar vid Småskaliga slakterier 2008 och 2009.

Tabellen redovisar hur många djur av respektive djurslag som slaktats respektive avvisats per slakteri under åren 2008 och 2009. Avvisning sker av sjuka eller skadade djur eftersom de inte får tas till slakt. Uteblivet svar markeras med "-". I de fall det har avvisats mer än 5 djur av samma slag vid ett slakteri under ett år är siffrorna röda.

Slakteri	Antal (st)	2008			2009		
		Nöt	svin	får	Nöt	svin	får
3	Slaktade:	2049	1	658	3112		969
	Avvisade:	0	0	0	1		0
11	Slaktade:	3026		537	4896		119
	Avvisade:	0		0	0		0
13	Slaktade:			303			204
	Avvisade:			-			-
20	Slaktade:	117		112	123		177
	Avvisade:	0		0	0		0
23	Slaktade:			618			
	Avvisade:			-			
26	Slaktade:	414			435		53
	Avvisade:	0			0		0
27	Slaktade:	90		1287	154		1568
	Avvisade:	0		0	0		0
32	Slaktade:		848			951	
	Avvisade:		0			0	
34	Slaktade:	207	155	841	232	200	856
	Avvisade:	0	0	0	1	0	0
37	Slaktade:	1073	1440	919	1143	2089	1123
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
40	Slaktade:	399	115	340	431	40	535
	Avvisade:	-	-	-	-	-	-
46	Slaktade:	670	1893	4389	805	2327	3624
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
68	Slaktade:	1004	60	1346	1432	262	2022
	Avvisade:					1	
69	Slaktade:	89	564	204	83	535	263
	Avvisade:	-	-	-	-	-	-
110	Slaktade:	270			1415		
	Avvisade:	-			-		
128	Slaktade:	252	169	660	307	188	808
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
131	Slaktade:	51	69	917	71	139	977
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0

134	Slaktade:	49	636	86	47	627	58
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
135	Slaktade:			4322			4330
	Avvisade:			0			0
142	Slaktade:	416	238	2227	309	362	2507
	Avvisade:	0	0	0	0	0	0
147	Slaktade:	3571		2508	5009		3125
	Avvisade:	-		-	-		-
149	Slaktade:			595			856
	Avvisade:			-			-
193	Slaktade:	48		751	95		1334
	Avvisade:	0		0	0		1
198	Slaktade:	461		2828	662		3298
	Avvisade:	0		0	0		0
303	Slaktade:	1450		23	1044		13
	Avvisade:	1		0	0		0
317	Slaktade:				18		
	Avvisade:				0		
318	Slaktade:	21			245	300	337
	Avvisade:	0			0	0	0
324	Slaktade:				118	1278	1427
	Avvisade:						
330	Slaktade:				6		
	Avvisade:				0		

Det är ytterst få djur som avvisas i samband med ante-mortum bedömningen. Det är inte meningsfullt att räkna ut hur många tusendels promille som inte godkänns. Det blir också missvisande för de små slakterier, som kanske enbart har något djur som avvisas vart tionde år, och ett av de åren råkar vara 2008 eller 2009. Något som har förbryllat är Livsmedelsverkets indelningen av slakterier i storskaliga slakterier och småskaliga slakterier. Tittar man på antalet djur som slaktats så finns det mycket små slakterier bland de storskaliga och relativt stora bland de småskaliga.

Levandedjursbesiktningen har tre funktioner:

1. Konstatera att djuret är friskt och kan användas till livsmedel
2. Kontrollera att djuret inte utsatts för något som strider mot djurskyddslagen
3. Kontrollera epizootiska sjukdomar (smittsamma djursjukdomar som exv. salmonella)

Vid ante-mortum besiktningen kan djur rekommenderas till separat slakt, för att man sedan vid post-mortum skall kunna avgöra om delar av djuret eller hela djuret behöver kasseras. Dessa djur finns inte med i denna rapport utan **enbart de djur som helt kasserats p.g.a. ante-mortum besiktningen**. Anledning till detta är att det varit svårt att få fram jämförbara handlingar från de olika slakterierna. Till slut beslutades att enbart koncentrera utredningen till de djur som helt avvisats. Det är betydligt fler djur som kasseras i samband med post-mortum besiktningen än ante-mortum.

För att på något sätt belysa vilka som är de vanligaste orsakerna till att ett djur avvisas från slakt har en procentsats räknats fram som visar hur stor andel av samtliga anmärkningar som utgörs av de olika typerna av anmärkningar. Ibland finns flera skäl d.v.s. flera typer av anmärkning för ett djur som avvisas vid ante-mortum besiktning. Samma djur kan t.ex. ha både feber och bölder. I nedanstående frekvenstabeller är varje enskild anmärkning medräknad och frekvensen för olika symtom visas som procent av det totala antalet anmärkningar för respektive år.

Tabell 3. De vanligaste anmärkningarna för nötkreatur vid ante mortum.

Tabellen visar fördelningen mellan de vanligaste anmärkningarnas som procentandel av totala antalet anmärkningar i ante-mortum för nötkreatur 2008 och 2009.

År	Kor (st)	Nöt (st)	Juver/spenar (%)	Feber (%)	Bölder (%)	Ledinfl. (%)	Mager/AT* (%)	Övrigt (%)
2008	52	19	10,92	12,07	10,92	8,62	21,84	15,52
2009	60	25	7,24	10,41	19,46	11,31	22,17	16,28

*=nedsatt allmäntillstånd

I tabellerna som visar frekvensen av olika anmärkningar är endast de anmärkningar som något av åren överstiger 10 % redovisad separat. Att antalet djur här kan avvika från det som presenterats i tabell 1 och tabell 2 beror på att där finns även uppgifter som lämnats direkt från slakterier. Tabellerna 3- 5 utgår endast från offentliga handlingar. Hela listan på anmärkningar finns i bilaga 1. Det är inte många djur med tanke på att det år 2008 slaktades 419 000 nötkreatur och 2009 slaktades 454 255 nötkreatur i Sverige. Av de slakterier som rapporterat in antalet avvisade djur kan utläsas att det 2008 avvisades 52 nötkreatur och 2009 avvisades 60 nötkreatur. Det är övervägande kor som avvisas.

När man läser besluten om avvisning så kan det ibland vara svårt att avgöra om det är en ko eller ett ungdjur det handlar om. Oftast står det utskrivet ko, men ibland står det nötkreatur av honkön. Då går det inte att säga om det är en kviga eller en ko. I det läget har djuret räknats som nötkreatur. Förmodligen är antalet kor högre och antalet nötkreatur lägre. Att djuren är magra och har nedsatt allmän tillstånd är den vanligaste anmärkningen vid ante-mortum besiktningen. Därefter kommer bölder, utgjutningar eller ansvallningar. Feber, ledinflammationer och problem med juver och spenar ligger på ungefär samma nivå. Under punkten övrigt ligger kommentarer som drabbat några få djur. Det kan som exempel vara skadad i transport, trumsjuka eller inga öronmärken. Eftersom det rör sig om få djur så är det svårt att dra några slutsatser av detta resultat. Det får ses som en nulägesbild.

Tabell 4. De vanligaste anmärkningarna för Svin vid ante mortum.

Tabellen visar fördelningen mellan de vanligaste anmärkningarnas som procentandel av totala antalet anmärkningar i ante-mortum för svin 2008 och 2009

År	Suggor (st)	Svin (st)	Böld (%)	Ledinfl. (%)	Sår (%)	Mager/AT* (%)	Svans (%)	Andn/cirk (%)	Ben (%)	Övrigt (%)
2008	53	101	19,7	10,61	3,33	20	6,36	5,15	9,7	17,27
2009	41	89	15,08	8,73	7,14	13,49	6,75	7,94	13,1	17,06

*=nedsatt allmäntillstånd

När det gäller svinproduktion är det en större variation av vad som är orsaken till avvisningen i ante-mortum besiktningen. Ovan presenteras de anmärkningar som utgör över 5% av de totala ante mortum anmärkningarna. Det är slaktsvinen som dominerar. Antalet anmärkningar är lågt med tanke på att det slaktades 2 998 883 grisar 2008 och 2 929 418 grisar 2009 i Sverige. Hela listan finns presenterad i bilaga 1. Här är kolumnen övrigt störst. I den ingår som tidigare nämnts de anmärkningar som drabbat enstaka djur exv. ej märkt, transportskador, slagsmål i stall och död vid ankomst. Mager och nedsatt allmäntillstånd är även hos grisar en vanlig anmärkning. Bölder finns både hos suggor men också hos slaktsvin. Ledinflammation och benproblem är också vanligt förekommande. Benproblem innebär i detta fall att anmärkningarna från ante-mortum besiktningen varit hälta eller kan ej resa sig.

Tabell 5. De vanligaste anmärkningarna för Får vid ante mortum.

Tabellen visar fördelningen mellan de vanligaste anmärkningarnas som procentandel av totala antalet anmärkningar i ante-mortum för får 2008 och 2009

År	Får (%)	Lamm (%)	Feber (%)	Bölder (%)	Ledinfl. (%)	Ej hygienisk (%)	Andn/Cir (%)	Mager/AT* (%)	Ben (%)	Övrigt (%)
2008	10	1	6,45	6,45	3,23	6,45		35,48	19,36	22,58
2009	10	2		3,85			15,38	38,46	11,54	30,77

*=nedsatt allmäntillstånd

För får går det inte att säga någonting. Konstateras kan att det är mest äldre djur som avvisas från slakt. I övrigt är antalet djur mycket litet och variationen av orsaken till avvisning stor. Det gör att det inte går att säga annat än att avmagring och nedsatt allmän tillstånd är det dominerande. Eftersom djurantalet är så litet får varje enskilt djur stor betydelse. I Sverige slaktades år 2008 225 590 får och 2009 251 8172 får.

Slutsatser

Generellt kan sägas att det är mycket få djur som avisas på grund av levandedjursbesiktningen. Detta gäller både de storskaliga slakterierna och de småskaliga slakterierna. Av alla djur som slaktades på de småskaliga slakterierna skedde endast 5 avvisningar, utifrån ante mortum besiktningen, under åren 2008-2009. Inte heller på de stora slakterierna skedde många avvisningar. De flesta slakterier har endast ett fåtal djur som avvisas. Det finns dock fem undantag bland de stora slakterierna. Dessa fem slakterier hade mellan 20 och 60 avvisade djur under de två undersökta åren. Vad detta beror på är dock inte klargjort och får utredas i ett annat sammanhang. De småskaliga slakterierna har i

projektet Slaughtering at Farm in Nordic Countries påtalat att det sker mycket få anmärkningar. Detta visar sig ha stöd i statistiken för de småskaliga slakterierna.

Diskussion

En erfarenhet av att analysera besluten om avvisning från slakt är, att vill man följa utvecklingen inom detta område, bör man systematisera arbetet med att samla in data. Det är en fördel om man kan kalibrerar de olika slakteriernas bedömningar och anmärkningar. Något som förvånat är att det inte finns någon samlad statistik över vilka anmärkningar som framkommit i ante-mortum besiktningen, samtidigt som den ibland framställs som en mycket viktig kontrollåtgärd för livsmedelssäkerhet

De mindre slakterierna i Sverige har under en längre tid diskuterat nyttan med ante-mortum besiktningen. I dagsläget är frågan inte så brännande eftersom kostnaderna för både ante-mortum och post-mortum är låga p. g. a. rådande subventioner, som dock endast är beslutade t.o.m utgången av 2010. Vid ett nordiskt seminarium som Eldrimner arrangerade i början av januari 2010 diskuterades denna fråga. Representanter från olika myndigheter och mindre slakterier från Norden medverkade. Vid seminariet framkom att kostnaderna var för höga (utom för tillfället i Sverige) och något borde göras för att minska kostnaderna. Likaså kunde det vara svårt att få en fungerande verksamhet på de mindre slakterierna eftersom man ibland fick vänta flera timmar på veterinären. Veterinären kunde vara tvungen att åka ut på ett akut sjukdomsfall, och slakteriet med anställd personal fick vänta innan slakten kunde komma igång. Representanter för de mindre slakterierna ansåg att det inte var nödvändigt att det var veterinär som genomförde ante-mortum besiktningen.

Denna rapport visar att det är ytterst få djur som underkänns vid ante-mortum. Djur som delvis underkänns kontrolleras och bedöms slutgiltigt vid post-mortum. Ante-mortum besiktningen har också som uppgift att kontrollera att de djur som kommer till slakt inte har utsatts för vanvård. För de mindre slakterierna finns det inget intresse i att ta in dåliga djur. Som liten har man inte råd att leverera undermåliga produkter till sina kund. Det bör heller inte vara svårt för en lekman att se om ett djur vanvårdats. En viktig fråga som kvarstår och inte belyses i denna rapport, är hur ofta det hittas epizootiska sjukdomar, d. v. s. smittsamma djursjukdomar, i samband med ante-mortum besiktningen?

Förslag till förändring

1. I Sverige finns det möjlighet för veterinärer att ge djurhållare delegerad läkemedelsanvändning. Djurhållaren skall genomgå en kurs med kursplan fastställd av Jordbruksverket. Djurhållaren skall också föra en läkemedelsjournal. Veterinären skall besöka och följa läkemedelsanvändningen på gården var fjärde vecka. Se SJVFS 2008:37.

Något liknande skulle kunna utarbetas för de mindre slakteriernas ante-mortum kontroll. Någon ansvarig på respektive slakteri skulle kunna utbildas för att genomföra ante-mortum besiktning. En journal skulle föras över de djur som slaktas. Journal skulle innehålla de krav som ställs för att djuret skulle anses godkänt för slakt. Exempelvis skulle avvikande kroppstemperatur, rörlighet, synliga bölder mm noteras Ett protokoll med kontrollpunkter

skulle kunna tas fram och fyllas i vid varje besiktning. För att kontrollera att slakteriet genomför ante-mortum korrekt, kan antingen stickprovskontroller göras eller att veterinären medverkar vid ett visst antal slakttillfällen per år. Slakteriet skulle anmäla till veterinären ett visst antal dagar före beräknat slakttillfälle.

2. Ett utvidgat egenkontrollprogram skulle kunna utarbetas för mindre slakterier. Idag är det alltid livsmedelsproducenten som är ansvarig för sin produkt. Det gäller även slakterier. Branschriktlinjer för småskalig slakt och styckning har tagits fram av Sveriges småskaliga Kontrollslakteriers Förening och Eldrimner har gjort det samma för charkuteriförädling. Branschriktlinjerna för chark är dock fortfarande under granskning hos SLV. Utifrån branschriktlinjerna bör man kunna arbeta fram riktlinjer för ett egenkontrollprogram som gör att ante-mortum besiktningen kunde åläggas slakteriet. Om det visar sig nödvändigt kunde en sådan egenkontroll knytas till en därför anpassad utbildning.

Bilaga

Bifogat finns Bilaga 1: Sammanställning över frekvenser av anmärkningar i ante-mortum kontrollen 2008-2009.